

Erasmus MC
University Medical Center Rotterdam

WES Congres
10 maart 2011

Prof. dr. I. de Beaufort

Afdeling Medische Ethiek en Filosofie

Erasmus MC
University Medical Center Rotterdam

WAAR DENKEN JULLIE AAN BIJ ETHIEK?

Erasmus MC
University Medical Center Rotterdam

ETHIEK IS WIJSGERIGE REFLECTIE OP DE MORAAL

MORAAL IS GEHEEL VAN IDEALEN, NORMEN EN
WAARDEN EN PRINCIPES DAT WIJ BELANGRIJK
VINDEN VOOR HOE/WIE WIJ ZIJN EN HOE WIJ ONS
GEDRAGEN

ALGEMEEN

- PROFESSIONELE MORAAAL: WAT IS EEN GOEDE VERPLEEGKUNDIGE

MISVERSTANDEN

EXCLUSIEF KUNSTJE VOOR ETHICI – NEE, NIET EXCLUSIEF. ZE SPELEN EEN ROL, MAAR DEBAT INTERDISCIPLINAIR

ALLEEN MAAR OVER BUITENISSIGE GEVALLEN (ZWANGERE VROUWEN IN PERMANENTE VEGETATIEVE STAAT, IVF BIJ VOOR KINDERMISHANDELING VEROORDEELDE VROUW)

ER IS MAAR EEN OPLOSSING, NEE, BIJ EEN ECHT DILEMMA IS HET ALTIJD KIEZEN UIT TWEE OPTIES, BIJ PROBLEMEN OOK VAAK MEERDERE GOED VERDEDIGBARE OPLOSSINGEN

MISVERSTANDEN

ETHIEK IS MEER VOOR ARTSEN, VERPLEEGKUNDIGEN ZIJN PRAKTISCH EN DOENERS EN DELVEN SOMS HET ONDERSPIT IN VERBAAL GEWELD VAN ARTSEN EN ETHICI- VERPLEEGKUNDIGEN HEBBEN EIGEN BEROEPSPECTIEF, ETHIEK HEEFT OOK ALLES TE MAKEN MET DOEN EN MET DAGELIJKSE ZORG INBRENGEN VAN HET PROFESSIONELE PERSPECTIEF (KIJK OP ZORG, KIJK OP WAT BEPAALDE PATIENT NODIG HEEFT) PERSPECTIEF IS ONMISBAAR ALS HET GAAT OM TOTAALBLIK OP SITUATIE

ETHIEK IS VENTILEREN VAN STANDPUNTEN WAAROVER JE TOCH GEEN CONSENSUS KUNT BEREIKEN, HET IS HET ONDERBOUWEN VAN STANDPUNTEN DOOR ARGUMENTENOM DEZE ZO GOED MOGELIJK TE VERDEDIGEN

MISVERSTANDEN

ETHIEK IS LUXE-ACTIVITEIT, ZONDER ETHIEK BEPAALT DE MACTIGSTE OF DEGENE DIE HET HARDST SCHREEUWT HOE HET GAAT

TOEGEPASTE ETHIEK IS MULTIDISCIPLINAIR

- **EENZIJDIGE SPIEGEL MODEL:** AFKIJKEN VOOR INTERESSANTE CASUS
- **WOLKMODEL:** STORTEN THEORIE UIT OVER PROFESSIONALS , ZOALS ARTSEN OF VERPLEEGKUNDIGEN
- **SPEURTOCHTMODEL:** SAMEN OP ZOEK NAAR PROBLEMEN EN NAAR DE OPLOSSING
- **SOORT GELIJK OVERSTEKEN:** DE EEN LEERT VAN DE ANDER

WEL RATIONELE ACTIVITEIT DIE ALLES TE MAKEN
HEEFT MET ARGUMENTEN, REKENSCHAP GEVEN
VAN WAT JE DOET EN WAAROM JE DAT DOET, MAAR
VOORDAT JE DAARAAN BEGINT MEESTAL 'MORAL
DISTRESS' ONRUST, IRRITATIE, MOREEL NIET PLUIS
GEVOEL, WOEDE

WAT DOEN ETHICI DAARIN:

- KOMEN MET THEORIEËN EN ARGUMENTEN EN BEGRIPSVERHELDERING
(SPECIALE EXPERTISE LIGT PRECIES DAARIN)
- DRAGEN BIJ AAN BETREKKEN VAN ALLE PERSPECTIEVEN
- ERVAREN IN ARGUMENTEREN EN AFWEGEN VAN ARGUMENTEN
- ZO SYSTEMATISCH MOGELIJK ORDENEN VAN OVERWEGINGEN
(ANDERS DOOR ELKAAR PRATEN EN KLUWENDENKEN)

VIER PRINCIPES

- RESPECT VOOR DE AUTONOMIE
  - RECHTVAARDIGHEID
  - NIET SCHADEN
  - WELDOEN
-

DOEL VAN ETHISCH OVERLEG, MOREEL BERAAD, ETHISCHE REFLECTIE

- **CONCRETE PROBLEMEN OPLOSSEN – WAT TE DOEN MET MV JANSEN**
- **NADENKEN OVER VAK, WAAROM DOEN WE DIT, WAT ZIJN ONZE IDEALEN – WAT IS GOEDE ZORG EN WAT IS MIJN ROL**
- **WAT ZIJN ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN IN VERHOUDING TOT ANDERE PROFESSIONALS**
- **WAAR LIGGEN ONZE GRENZEN**
- **HOE VERDEDIGEN WE ONZE MORELE OPVATTINGEN TEN OPZICHTE VAN ANDEREN**
- **WAAROVER ZIJN WE HET EENS EN WAAROVER NIET EN WAAROM (AGREE TO DISAGREE)**

GEEN PASKLARE ANTWOORDEN, MAAR EEN
MANIER OM NAAR DE PRAKTIJK TE KIJKEN EN
PROBLEMEN TE HANTEREN

VOORWAARDEN:

OPENHEID: ALS DE MORELE DEUR AL DICHT IS, HEEFT GESPREK GEEN ZIN

BELANGRIJK OPENSTAAN VOOR ANDERMANS STANDPUNTEN EN ARGUMENTEN, NIET ALLEEN OM DAARNAAR TE LUISTEREN MAAR EVENTUEEL OOK EIGEN STANDPUNT BIJ TE STELLEN.

VAN OPHOUDEN WETEN

SOMS BESLISSEN DAT JE ER NIET UIT KOMT, AGREE TO DISAGREE

BEROEPSPECTIEF IN BRENGEN

NIET LATEN OVERDONDEREN, EN IN DISCUSSIES NAGAAN VIND IK DIT VOOR MEZELF, OF VIND IK DIT OOK VOOR ALLE ANDERE MENSEN,

---

Ons denken geordend: een routekaart

Etappe 1: in kaart brengen en focussen

1. Is de casus duidelijk, ontbreken er belangrijke feiten of missen we de kennis daarover, feiten die de casus heel anders zouden kleuren?
2. Wat is de belangrijkste morele vraag, en zijn we het hierover eens?

Etappe 2: routes beschrijven

3. Wie zijn bij de morele vraag betrokken en wat is het perspectief van ieder van hen?
4. Wie heeft welke verantwoordelijkheid en op grond van waarvan?
5. Welke keuzemogelijkheden (handelingsalternatieven) zijn er?

Etappe 3: argumenten uitwisselen en uitpluizen

6. Welke argumenten voeren de betrokkenen aan, en ontbreken er nog argumenten?
7. Welke argumenten zijn relevant om een beslissing te kunnen nemen, en waarop zijn die argumenten gebaseerd?
8. Wat is het gewicht van deze argumenten ten opzichte van elkaar?

Etappe 4: besluiten nemen

9. Welke keuzemogelijkheid verdient op grond van deze weging de voorkeur?

Etappe 5: uitkomst checken

10. Klopt dit besluit met ieders beleving, of zijn we er toch niet gelukkig mee, en waardoor komt dat dan?
11. Zijn we bereid het mee uit te voeren als dat van ons gevergd zou worden?
12. Kunnen we het besluit in Nova uitleggen als dat van ons gevraagd zou worden?

